Piyano İçin Makamsal Etütler ve Türk Müziği Saz Eserleri

Dr. İlayda DUBAZ BÜKÜLMEZ

2. Baskı

PEGEM AKADEMİ

Dr. İlayda DUBAZ BÜKÜLMEZ

PİYANO İÇİN MAKAMSAL ETÜTLER VE TÜRK MÜZİĞİ SAZ ESERLERİ

ISBN 978-625-6652-14-9

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2026, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere http://pegem.net adresinden ulaşılabilmektedir.

1. Baskı: Şubat 2024, Ankara
2. Baskı: Mart 2026, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarım: Gültekin Akengin

Baskı: Sayfa Basım Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
İvedik OSB Matbaacılar Sit. 1514. Cad. No: 23-25
Yenimahalle/ANKARA

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 77079

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Dr. İlayda DUBAZ BÜKÜLMEZ

23 Temmuz 1987 yılında Çorlu'da doğdu. 2001-2002 öğretim yılında İstanbul Avni Akyol Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'ni kazandı. Burada keman çalışmalarına Namık Kemal Yıldırım, piyano çalışmalarına da İbrahim Acer ile devam etti. 2003 ve 2004 yıllarında Uluslararası Ayvalık Müzik Akademisi Masterclass programına katılarak Prof. Lucas David ve Prof. Çiğdem İyicil ile keman çalıştı. 2003-2011 yılları arasında Aslı Özbayrak Çivicioğlu ile keman çalıştı. 2005 yılında öğrenim gördüğü liseyi birincilikle bitirdi.

2005-2006 öğretim yılında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği A.B.D.'na girerek keman çalışmalarına Gökçe Ergin Dündar, piyano çalışmalarına da Prof. Hilal Dicle ile devam etti. 2005-2008 yılları arasında Erdem Çöloğlu'ndan solfej ve armoni dersleri aldı. 2009 yılında bölüm ikincisi olarak mezun oldu.

2009-2010 öğretim yılında Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Yüksek Lisans Programını kazanarak, tez çalışmasını Doç. Dr. Sibel Çoban ile gerçekleştirdi. 2009 yılında Kopuz Oda Orkestrasına katılarak solo performansları olmuş, çeşitli konserlerde başkemancı ve 2. keman grup şefi olarak çalmıştır. 2011 yılında öğrenim gördüğü yüksek lisans programından Yüksek Onur Öğrencisi olarak mezun oldu. 2012-2013 öğretim yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Doktora programını kazanarak, tez çalışmasını Prof. Dr. A. Serkan ECE ve Prof. Dr. Altay EREN ile gerçekleştirdi. 2019 yılında Dr. unvanını aldı. 2014-2016 yılları arasında On Dokuz Mayıs Üniversitesi G.S.E.B. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi olarak çalıştı. 2016 yılından bu yana Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı'nda öğretim üyesi olarak çalışmalarını sürdürmekte ve Piyano, Batı Müziği Nazariyatı, Bilimsel Araştırma Yöntemleri derslerini vermektedir.

ORCID No: 0000-0003-4559-495X

ÖN SÖZ

Piyano İçin Makamsal Etütler ve Türk Müziği Saz Eserleri adlı kitap, Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü, Türk Müziği Devlet Konservatuvarı, Devlet Konservatuvarı, Güzel Sanatlar Lisesi gibi piyano eğitimi alan öğrencilere ve icracılara yönelik Türk müziği ile piyano arasında bağ kurmalarına rehber olması amacıyla hazırlanmıştır. Kitap içerisinde piyano için seçilen 10 Türk müziği makamına yönelik etüt ve saz eserlerine, söz konusu eserlere ait form ve bestekâr bilgilerine yer verilmiştir.

Kitap içerisinde yer alan eserlerin Türk müziği açısından değerlendirip, yayına hazırlayan ve inceleyen Doç. Dr. Haluk Bükülmez'e katkılarından dolayı teşekkür ederim.

İlayda DUBAZ BÜKÜLMEZ

İÇİNDEKİLER

Ön Söz iv

Giriş 1

Kürdi Etüt 3

Kürdi Peşrev 4

Acemaşiran Etüt 5

Acemaşiran Saz Semaî 7

Nihavend Etüt 8

Nihavend Saz Semaî 10

Sultan-ı Yegâh Etüt 11

Sultan-ı Yegâh Saz Semaî 13

Hicazkâr Etüt 15

Hicazkâr Saz Eseri 16

Şedd-i Araban Etüt 18

Şedd-i Araban Zeybek 20

Ferahfeza Etüt 21

Ferahfeza Longa 22

Nikriz Etüt 24

Nikriz Sirto 25

Nev'eser Etüt 27

Nev'eser Sirto 28

Mahur Etüt 29

Mahur Oyun Havası (Laz Havası) 30

Form Bilgisi 32

Bestekâr Bilgisi 33

Kaynakça 37

GİRİŞ

Bir toplumun kültürünün vazgeçilmez bir parçası olan müzik kültürünün en önemli unsurlarından biri çalgılardır. Tarihsel süreç içerisinde toplumun yaşayış biçimine göre de şekillenen çalgılar, dini törenlerde ve tarihsel olayların aktarımında dahi kullanılagelmiştir. "2008 yılında Moğolistan'da bir mağarada bulunan saz 1500 yıl öncesine tarihlendirilmiştir. Sazın sap kısmında runik Türk yazısıyla 'zupar kuu core sebit idmis' yazıyor. Meali; Hoş bir ezginin sesleri, insanı mest eder" (Büyükturan, 2020, s. 13) anlamına gelmektedir.

İcra ediliş biçimlerine ve yapılarına göre vurmalı, üflemeli, mızraplı, yaylı ve tuşlu olarak gruplandırılan çalgılardan bazıları sadece belirli müzik türlerinde kullanılmaktadır. Ancak bazı çalgılar ise yapıları, ses sahaları, tınıları ve herhangi bir müzik türünde kullanılabilmesiyle evrensel bir çalgı olmuşlardır. Bahsi geçen evrensel çalgılardan biri de piyanodur. Batı menşeili bir çalgı olan piyano bugün dünyanın her yerinde tanınmakta ve neredeyse tüm müzik türlerinde kendine bir yer bulmaktadır. "Piyanonun ilk örneği, 1711 yılında İtalya'nın Floransa kentinde Bartolomeo Cristofori adlı çalgı yapımcısı tarafından üretilmiştir. (…) İlk piyanolar, biçim bakımından o dönemin klavikordlarına benziyordu ve kuyrukluydu. Ünlü org yapımcısı Frederici, 'dört köşeli piyano'yu icat etmiş, Zumpe adlı Alman klavikord yapımcısı ise Londra'da bu tip piyanoyu çok sayıda üreterek İngiltere'de yaygınlaştırmıştır (Say, 2005, s. 54-55). "Piyano, hafif ve kuvvetli ses üretebilen bir çalgıdır. İsmini de hafif ses anlamında piano ve kuvvetli ses anlamında forte terimlerinin birleşiminden almış olup, asıl adı pianoforte olarak bilinmektedir. 1700'lü yıllarda kullanılan ilk versiyonlarının İtalyanca ismi olan bu kelime, zamanla kısalarak piyano şeklinde kullanılmaya başlanmıştır" (Sökmen, 2022, s. 273). Tuşlu çalgılar kategorisinde yer alan piyanonun ses üretimi, çekicin tellere vurmasıyla gerçekleştirildiğinden bazı çalgı sınıflandırmalarında 'vurmalı telli çalgı' gruplandırmasında yer verildiğini görmekte mümkündür. Batı müziğinde solo olarak da sayısız eser bestelenen piyanonun ezgi, armoni ve ritmik yapılardaki icraya elverişiyle, caz müziğinde ve etnik müziklerde kullanılmaktadır.

Piyanonun, Türk müziği içerisinde kullanılması ise Osmanlı dönemine dayanmaktadır. "Osmanlı sarayına giren ilk piyanonun, İngiliz Kraliçesi Elizabeth tarafından III. Mehmet'e hediye edildiği bilinmektedir" (Karul İlyaz, 2021, s. 14). "II. Mahmud döneminde ise Batılılaşma hareketinin müzik alanındaki öncü girişimlerine tanık oluruz. (…) II. Mahmud döneminde başlayan Batı müziği etkisi, Sultan Abdülmecid döneminde artarak devam eder. Sarayın müzik kurumlarına kadınlardan oluşan Harem Bandosu ve Saray Orkestrası bu dönemde eklenir. Haremde kadınlar orkestra çalışmalarının yanı sıra piyano dersleri de alırlar" (Büyükturan, 2021, s. 12-13). "Batılı musikicilerin Osmanlı sarayına girmesiyle, Batı müziği etki alanı genişlemiş ve sadece erkekler değil kadınlar da bu müziğe ilgi göstermeye başlamışlar; özellikle de Avrupalı müzisyenlerden piyano dersleri almışlardır" (Kayalı, 2013, s. 2). "Saray dışında, piyanoya olan merak Abdülmecit devrinin sonlarında başlamıştır. Saray doktoru Hekimbaşı İsmail Paşa'nın kızı olarak yıllarca sarayda yaşayan besteci Leyla Saz ve Kadriye Hanım da piyano çalmaya başlayanlar arasındadır" (Koçak, 2007, s. 6). "Osmanlı padişahları V. Murad ve Sultan Abdülaziz, Asadur Ağa, Medeni Aziz Efendi, Gevheri Osmanoğlu, piyano muallimi Mihran Kavukciyan, Piyanist Sadi Bey ve Anahit Perker gibi isimler Osmanlı'nın son dönemi ile Cumhuriyet'in ilk yıllarında piyano ile Türk müziği icrası ve beste çalışmaları yapmışlardır" (Sökmen, 2022, s. 276). Ancak bu durum piyanonun Türk müziği icrasında kullanılması değil Türk toplumunun piyano ile tanışması olarak kabul etmek gerekir. Çünkü ilgili döneme ait bulunan bulgularda yer alan notalar Batı müziği eserlerine yöneliktir. Asıl olarak Cumhuriyet döneminde yetişen icracılar ile piyano, Türk müziği icrasında kullanılmaya başlanmıştır. Bu icracılardan bazıları; Yorgo Bacanos,